

številke. Pri večini manjkajočih spisov je sicer označeno, kam so jih nato odložili in na katero številko se navezujejo, vendar številke ne tečejo tekoče. Pri sedanjem trendu iskanja dokumentov o razlastitvi to predstavlja posebno oviro, zato sem se pri nadaljnji obdelavi gradiva odločila za nov popis z računalnikom, ki mi bo omogočil še razne vrste indeksov, iskalec dokumentov pa bistveno pomagal, da bodo dokumente našli v čim krajšem času.

OPOMBE:

1. Ministrstvo za finance LRS, Republiška komisija za vprašanja razlastitve, Okrožnica republiške komisije za vprašanja razlastitve pri Ministrstvu za finance LRS, 244-114/5-1950. — 2. Vlada Ljudske republike Slovenije, predsedstvo, Navodilo vsem oblastnim in okrajnim ljudskim odborom, ljudskim odborom mest Ljubljane, Maribora, Celja, S-pov. 69/2-49. — 3. Ministrstvo za finance LRS, Republiška komisija za vprašanja razlastitve, fasc. 3, 114/5, Navodila Zvezne komisije za vprašanja razlastitve pri Ministrstvu za finance FLRJ. — 4. Mi-

nistrstvo za finance LRS, Republiška komisija za vprašanja razlastitve, fasc. 3, 128/2-1951, Okrožnica (prepis).

ZUSAMMENFASSUNG

Das Schriftgut der Republikkommission für Enteignungsfragen beim Finanzministerium *Alenka Kačičnik-Gabrieč*

Die Republikkommission für Enteignungsfragen beim Finanzministerium der Volksrepublik Slowenien wurde mit der Absicht gegründet, die Evidenzen zu führen und in großem Maße auch darum, die Entscheidungen betreffs der sich auf die Grundenteignungen beziehenden Schlüsselangelegenheiten zu treffen. Die Enteignungen waren die einzige sich auf die Abnahmen beziehende Kategorie, die für die Enteigneten schon im voraus Entschädigungen in verschiedenen Formen (in einem anderen Grundstück, im Geld oder in Staatschuldscheinen) vorgesehen haben. Das Schriftgut der Kommission wird im Archiv der Republik Slowenien im Bestend des Finanzministeriums aufbewahrt. Es umfaßt neun Faszikel.

Ministrstvo za kmetijstvo LRS, Oddelek za agrarno reformo, 1945-1951

Žarko Štrumbil

Ob sprejetju zakona o agrarni reformi in kolonizaciji¹ se je upoštevalo:

1.) da je bilo v rokah malih kmetov, ki jih je bilo 3/4 (z do 10 ha zemlje), samo 29% zemlje oziroma 1/4;

2.) da je imela veleposestniška skupina v lasti 1/5 vse zemlje s po tudi preko 50 ha zemlje;

3.) skupina, ki je imela med 20 do 50 ha, je štela 7% vseh kmečkih in nekmečkih lastnikov, tako v hribovitem, goratem kot ravninskem predelu, le-ti pa so imeli v svojih rokah 45% vse zemlje;

4.) skupina, ki je imela v lasti med 10 do 20 ha, jo je bilo 16% in je imela v lasti 1/4 vse zemlje;

5.) najštevilnejša skupina, ki je imela v lasti 2 do 10 ha, je štela 43% ali skoraj polovico vseh kmetov, v lasti pa je imela le 1/4 vse zemlje in

6.) skupina, ki je štela 1/3 vseh kmečkih posestnikov in so imeli do 2 ha zemlje, je imela v lasti samo 3,5% vse zemlje, to so bili tako imenovani bajtarji in prav tem so dodeljevali zemljišča v izkoriščanje.

Zakon o agrarni reformi in kolonizaciji je na nek način tudi ščitil delavce in male kmečke obrtnike – rokodelce, saj jim je dovoljeval, da obdržijo v lasti toliko zemlje kot kmetje. Zakon je ščitil tudi kmečke izseljence, ki so pred vojno odšli v tujino, ker se na lastni zemlji niso mogli preživeti in jih je zakon štel za kmete.

Zakon o agrarni reformi in kolonizaciji je urejal naslednja področja:

1. V splošnih določilih (3. člen) je zakon določal, da je za razlastitev merodajno zemljiškoknjižno in katastrsko stanje na dan 10. julija 1945, razen pri dedovanju po smrti lastnika, kjer je bilo določeno, da vsi dediči skupaj obdržijo toliko, kolikor bi obdržal umrli lastnik, presežek pa preide v zemljiški sklad. Zakon (4. člen) je oškodoval zakonske pare na način, da je vedno, razen, ko je šlo za sodno ločitev, pojmoval zemljiško posest kot eno zemljiško posest, v primeru, ko pa je imel eden zakoncev kot glavni vir dohodka družine nekaj drugega, se je posestvo štelo za nekmečko. Za poklic mlado-

Lastniki	površina	število posestev	v %	skupna površina	v %
bajtarji	do 2 ha	51.137	33 %	43.437 ha	3,5 %
mali kmetje	2 do 10 ha	66.487	43,1 %	333.513 ha	26 %
srednji kmetje	10 do 20 ha	24.470	15,8 %	344.021 ha	26,9 %
veliki kmetje	20 do 50 ha	10.785	7 %	306.579 ha	24 %
veleposestniki	nad 50 ha	1.749	1,1 %	251.086 ha	19,6 %
vsi lastniki		154.628		1.278.636 ha	

letnih oseb je zakon štel poklic staršev. Pri solastniški zemlji pa je za osebe, ki so imele zemljo na več zemljiških posestvih, smatral njihovo celokupno zemljiško posest za eno celoto. Pri razlastitvi in dodelitvi zemlje (5. člen) se je moralo ugotavljati stanje bremen in dolgov kot tudi služnostne pravice, katerih obstoj je bil nujno potreben, kakor tudi tiste služnostne pravice, ki so se kot nepotrebne ukinitile. Nove služnostne pravice naj bi bile le izjemoma.

2. Pri razlastitvah je šlo za veleposestva (7. člen), to je za kmetijska in gozdna posestva z več kot 25 ha obdelovalne zemlje ali 45 ha skupne površine. Pri veleposestvih je treba poudariti, da je šlo v bistvu za popolno razlastitev, to je za razlastitev z vsemi gospodarskimi in negospodarskimi zgradbami in napravami, živim in mrtvim kmetijskim in gozdnim inventarjem brez odškodnine, vključno s hišnim inventarjem, ki je bil potreben za redno obratovanje (inventar pisarne, ki je služila bivši upravi posestva, postelje, itd., ki so ga uporabljali delavci, kuhinjski inventar) in z vsemi zalogami pridelkov in lesa. Razlastitve so obsegale tudi žage in vinske kleti. Razlaščale so se tudi kmečke agrarne skupnosti, živinorejske zadruge in skupni srenjski pašniki. Cerkvena posestva (9. člen) v okviru ene župnije so se štela za eno celoto, to je predvsem zemljiška posestva župne cerkve in vseh njenih podružnic, vsa cerkvena nadarbinska zemlja, ki so jo uživali župniki, kaplani, itd., ki se je nahajala v okviru župnije. Nadalje so se razlaščale tudi verske zapuščinske ustanove z vsem živim in mrtvim inventarjem, neodvisno od ostale cerkvene zemlje. Za nekmete (11. člen) so se šteli lastniki zemljiških posestev z manj kot 25 ha obdelovalne zemlje oziroma manj kot 45 ha skupne površine, če po svojem glavnem poklicu niso bili kmetje. Za kmete (12. člen) so se šteli lastniki zemljiških posestev, ki so bili po glavnem poklicu kmetje, in so stalno živeli na svojem posestvu in so zemljo tudi sami obdelovali s svojo družino. Za kmete se niso šteli tudi družine, ki so zaradi upravičenih razlogov najemale tujo delovno silo. Za kmete so se šteli še vrtnarji in določeni izseljenci. Površina, ki jo je kmet lahko obdržal, pa se je določala glede lege zemljišč, kvalitete zemlje, vrste kultur, oddaljenosti zemlje od prometnih sredstev itd. Za hribovite predele je bilo predvideno posedovanje večjih površin.

3. V zemljiški sklad (14., 15. in 16. člen) so prišla vsa posestva, ki so bila zaplenjena na podlagi odloka Avnoja (21.II.1944) in zemljiška posestva narodnih sovražnikov, zaplenjena s pravnomočnimi sodnimi razsodbami in odločbami, ki so bila takrat v upravi KUNI. Z okrožnico Predsedstva NVS, št. 167/2, z dne 25. januarja 1946 je prešla neposredna uprava zaplenjenih zemljiških posestev in inventarja od Uprave narodne imovine na okrajne in okrožne ljudske odbore. V zvezi z nujnostjo agrarne reforme in notranje kolonizacije je Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo sporazumno s KUNI tudi razdelilo obstoječi živi in mrtvi kmetijski inventar razlaščenih in zaplenjenih posestev okrajnim komisijam za agrarno reformo.³

Nadalje je prišla v zemljiški sklad še zemlja, ki jo je država izločila iz svoje lastnine (zemlja bivših

občin, banovine in drugih javnopравnih ustanov, ki je prešla v državno last). Težnja je bila, da bi se na ta način v čim večji meri zadovoljilo zahtevam agrarnih interesentov po zemlji, država pa naj bi obdržala le tista zemljišča, ki bi bila potrebna za vzorna državna kmetijska posestva, invalidske domove, otroške kolonije, sirotišnice, kaznilnice, šolska poslopja, kmečke zadružne domove, športna igrišča in druge splošno koristne namene ter za vojaške potrebe. Država naj bi glede tega tudi obdržala lastništvo nad vsemi gozdovi.

Zemljiški sklad je bil urejen z uredbo (Ur. l. DFJ, št. 72, 21.9.1945), kjer so ustanovili sklad stanovanjskih in kmetijskih zgradb, sklad hišne opreme, sklad kmetijskega inventarja in živine ter sklad semen, hrane in lesa. Ti skladi pa so prešli pod okrajne in okrožne komisije za agrarno reformo.

4. Pri dodelitvi zemlje so se najprej upoštevali agrarni interesenti brez zemlje (17. člen) in tisti, ki so prebivali v kraju, kjer se je zemlja podeljevala, nato se je upoštevalo tiste z malo zemlje. Poseben privilegij pa so že takrat uživali boreci, invalidi in žrtve lašističnega terorja. Maksimum je bil 5 ha (18. člen), a od tega ne več kot 1-2 ha vinogradov in sadovnjakov. Upoštevala se je tudi lega zemljišč, kvaliteta zemlje, kultura in oddaljenost zemljišč od prometnih sredstev kot tudi število družinskih članov prosilcev. Predvideno je bilo tudi poseljevanje zaokroženih parcel, kar je pomenilo svobodno izvajanje reforme, zamenjave parcel agrarnih interesentov z lastniki, ki niso bili agrarni interesenti na način, da se odgovarjajoči del zemlje lastnikov, ki niso bili agrarni interesenti, pritegne v zemljiški sklad, iz katerega se jim v zamenjavo dodeli zemlja v odgovarjajoči površini na drugem mestu.

Kmečkim sorodnikom (19. člen) so podeljevali le tisto zemljo, ki so jo nekmete prejeli od svojih kmečkih sorodnikov po dedni ali pogodbeni poti ali kot doto. Taka zemlja se je dodeljevala samo enemu sorodniku. Posebej je bilo opredeljeno, da so podeljene ohišnice delavcem državna last (21. člen), sadovnjaki pa podeljeni zadrugam. Viničarje je država silila v povezovanje z zadrugami (24. člen).

5. Za izvajanje agrarne reforme je bilo ustanovljenih na podlagi 31. člena Zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Sloveniji z odločbo komisije za agrarno reformo šest okrožnih komisij za agrarno reformo. V okviru okrožnih pa so delovale okrajne komisije za agrarno reformo, bilo jih je 37. Okrožne in okrajne komisije za agrarno reformo so bile naslednje:⁴

1. Okrožna komisija za agrarno reformo Celje

1. Okrajna komisija za agrarno reformo Celje – mesto,

2. Okrajna komisija za agrarno reformo Celje – okolica,

3. Okrajna komisija za agrarno reformo Slovenske Konjice,

4. Okrajna komisija za agrarno reformo Šmarje pri Jelšah,

5. Okrajna komisija za agrarno reformo Trbovlje,

6. Okrajna komisija za agrarno reformo Šoštanj – Gornji Grad (odločbe govorijo o Okrajni komisiji

za agrarno reformo Mozirje ali pa Okrajni komisiji za agrarno reformo za Saleško – Savinjski okraj),

II. Okrožna komisija za agrarno reformo Maribor

7. Okrajna komisija za agrarno reformo Maribor – mesto,

8. Okrajna komisija za agrarno reformo Maribor – levi breg,

9. Okrajna komisija za agrarno reformo Maribor – desni breg (v nekaterih odločbah je označeno za Maribor – levi breg in Maribor – desni breg kar Maribor – okolica),

10. Okrajna komisija za agrarno reformo Ptuj,

II. Okrajna komisija za agrarno reformo Murska Sobota,

12. Okrajna komisija za agrarno reformo Gornja Radgona

13. Okrajna komisija za agrarno reformo Prevalje (v odločbah je dodano še Dravograd),

14. Okrajna komisija za agrarno reformo Dolnja Lendava,

15. Okrajna komisija za agrarno reformo Ljutomer,

16. Okrajna komisija za agrarno reformo Slovenska Bistrica,

17. Okrajna komisija za agrarno reformo Poljčane (sedež je bil v Slovenski Bistrici, uradni list ne navaja ustanovitve teh dveh okrajnih komisij),

III. Okrožna komisija za agrarno reformo Novo Mesto

18. Okrajna komisija za agrarno reformo Novo mesto,

19. Okrajna komisija za agrarno reformo Krško,

20. Okrajna komisija za agrarno reformo Trebnje,

21. Okrajna komisija za agrarno reformo Črnomelj,

22. Okrajna komisija za agrarno reformo Kočevje,

IV. Okrožna komisija za agrarno reformo za ljubljansko okrožje

23. Okrajna komisija za agrarno reformo Notranjsko – Rakek,

24. Okrajna komisija za agrarno reformo Školja Loka,

25. Okrajna komisija za agrarno reformo Ljubljana – okolica

26. Okrajna komisija za agrarno reformo Jesenice,

27. Okrajna komisija za agrarno reformo Grosuplje,

28. Okrajna komisija za agrarno reformo Kamnik,

29. Okrajna komisija za agrarno reformo Kranj,

V. Okrožna komisija za agrarno reformo okrožno mesto Ljubljana

30. Okrajna komisija za agrarno reformo mesto Ljubljana.

Okrožna komisija za agrarno reformo Postojna je bila ustanovljena pozneje, leta 1948, skupaj z okrajnimi komisijami⁵:

VI. Okrožna komisija za agrarno reformo Postojna

31. Okrajna komisija za agrarno reformo Idrija,

32. Okrajna komisija za agrarno reformo Gorica.

34. Okrajna komisija za agrarno reformo Ilirska Bistrica,

35. Okrajna komisija za agrarno reformo Sežana,

36. Okrajna komisija za agrarno reformo Tolmin,

37. Okrajna komisija za agrarno reformo Postojna.

Podatke, vloge agrarnih interesentov in vse zadeve, naslovljene na okrajne komisije za agrarno reformo, so za izvršne odbore okrajnih komisij zbirali krajevni ljudski odbori. Izvršni odbori so izdajali odločbe o razlastitvah, sprejemali so tudi prošnje in pritožbe agrarnih razlaščenecv, naslovljene na okrožne komisije in jih s svojimi stališči posredovali okrožni komisiji. Okrajna komisija je imela za posvetovanje še plenum okrajne komisije, ki je sprejemal sklepe v obliki predlogov. Tako okrajno komisijo so sestavljali predsednik, namestnik, sekretar in eden ali dva pomočnika. Torej je sklepalo o razlastitvi posameznega razlaščenca največ pet ljudi, čeprav je bilo predvideno, da pomembnejše razlastitve in dodelitve zemlje predloži komisija še plenumu, ki pa je bil spet sestavljen iz izvršnega odbora in 8-14 predstavnikov agrarnih interesentov.

Postopek pri izvajanju agrarne reforme je bil glede na krajevne razmere naslednji:

Po prejeti prijavi lastnikov jih je okrajna komisija izročila geodetu, ki je kontroliral podatke na podlagi zemljiške knjige in katastrskih operatov, hkrati je bil sklican tudi zbor agrarnih interesentov v kraju, kjer je ležalo posestvo. Zbor agrarnih interesentov je moral najprej sklepati o predlogu za razlastitev in nato o predlogu za razdelitev zemlje med agrarne interesente. Če ne bi prišlo do končnega sklepa, bi ga naknadno oblikovala agrarna komisija. Hkrati s predlogi pa so morali okrajni komisiji dostaviti tudi prošnje agrarnih interesentov. Sledilo je zaslišanje vseh strank in zapisnik o tem. Na podlagi tega (prijave lastnika, kontrolirane in izpopolnjene od geodeta, predloga zbora agrarnih interesentov, zapisnika o zaslišanju lastnika ter ugotovitev vseh okoliščin) je komisija izdala odločbe o razlastitvi zemlje, odločbe o dodelitvi zemlje pa je izdala komisija po pravnomočnosti razlastitvene odločbe. Pritožbe razlaščenecv je reševala okrožna komisija, ki je tudi izdala dokončno odločbo.

Razlastitvene odločbe so pošiljali razlaščenecu, krajevnemu ljudskemu odboru in ministrstvu za kmetijstvo, če pa je šlo za gozdno gospodarstvo pa še ministrstvu za gozdarstvo. Dodelitvene odločbe so dostavljali agrarnim interesentom, pristojemu ljudskemu odboru in ministrstvu za kmetijstvo. Krajevni ljudski odbori so razglasili odločbe isti dan, ko so jih prejeli. Določeno je bilo tudi, da se uvede razlastitveni postopek najprej za veleposestva, posestva bank, podjetij, delniških družb, posestva brez lastnika ter cerkvena posestva, šele nato pa za ostala posestva.

Trideseti člen zakona je dajal ministru za kmetijstvo absolutno pravico do razveljavitve ene ali druge odločbe, če je menil, da se je nepravilno izvedla in jo je lahko vrnil na nižjo stopnjo v ponovno obravnavo.

6. Kolonizacijo (32. in 33. člen) je izvajalo ministrstvo za kmetijstvo.

7. Popis inventarja (36. in 37. člen) se je moral izvršiti še pred izdajo razlastitvenih odločb.

Omeniti je potrebno še Uredbo o likvidaciji razmerij, nastalih z zaplembo premoženja (Ur.l.FLRJ, št. 23 - 196/49, 11.3.1949). Tu je ministrstvo za kmetijstvo terjalo od okrajnih, mestnih ljudskih odborov ter od okrajnih in okrožnih komisij za agrarno reformo, da morajo le-te zato, ker niso imele ustreznih podatkov o obstoječih obveznostih in terjatev zaplenjenih posestev niti niso razpolagale s točnimi podatki referati za narodno imovino pri okrajnih (mestnih) ljudskih odborih, prijaviti pristojnim okrajnim sodiščem vsa zaplenjena in z agrarno reformo prevzeta zemljiška posestva z značbo bivšega lastnika, razen onih iz 32. člena navedene uredbe. Zato naj bi za vsa navedena zaplenjena posestva stavili pri pristojnem sodišču predlog, da se uvede likvidacijski postopek glede obveznosti in terjatev posameznega posestva. Isto je veljalo tudi za zaplenjena zemljišča, ki so bila že dodeljena v upravljanje državnim uradom, ustanovam ali podjetjem. Mejni datum je bil 19. junij 1949.

Omeniti je potrebno še Zakon o razlastitvi posestev, ki so jih obdelovali koloni in viničarji⁷, saj so izvajali ta zakon organi za agrarno reformo.

Glede izločitve zemljišč iz zemljiškega sklada po 11. členu zveznega zakona o agrarni reformi je bilo določeno, da se morajo določiti zemljišča, ki naj bi jih vsaka državna gozdna uprava zadržala za svoje režijske potrebe ob upoštevanju načela, naj imajo gozdne uprave le toliko poljedelskih zemljišč, da krijejo potrebe, upoštevajoč, da so načelno vsi deputati ukinjeni. Tu je šlo za zagotovitev zemlje tistim gozdnim čuvajem, katerih službeni okoliš je bil oddaljen od krajev, kjer so si lahko nabavljali življenjske potrebščine, da bi to ne oviralo izvrševanje njihovih služb⁸.

Fond ministrstva za kmetijstvo 1945 - 1951 agrarna reforma obsega približno 40 škatel. Gradivo v celoti še ni urejeno, ureja pa se po okrajnih komisijah za agrarno reformo. V fondu se nahajajo:

1. Odločbe o razlastitvah, ki so jih izdajali okrajni ljudski odbori, poverjenišтва za kmetijstvo na podlagi 6. člena in 12. člena v zvezi 3., 4. in 13. členom Zakona o agrarni reformi in kolonizaciji in uradnih ugotovitev komisijske razprave, ki so se izvajale različno, po katerem se je smatralo za razlaščenost v korist zemljiškega sklada po 14. členu tega zakona nad 45 ha skupne površine posestev na območju LRS.

2. Iste odločbe, kot so jih izdajali krajevni ljudski odbori, so izdajale tudi okrajne komisije za agrarno reformo.

3. Odločbe, ki so jih izdajale okrožne komisije za agrarno reformo na pritožbe razlaščenecv, so bile v glavnem negativne s pripisom, da proti tej odločbi ni pritožbe.

4. V odločbah, ki so jih izdajali okrajni ljudski odbori (Kočevje) o prehodu agrarne skupnosti v občeljudsko premoženje na podlagi 1. člena Zakona o agrarnih skupnostih, so praviloma navedeni še bivši solastniki zemljišča.

5. Fond obsega za nekatere okrajne komisije za agrarno reformo še seznam plačanega, oddanega in drugega inventarja.

6. Odločbe, po katerih so okrajni ljudski odbori po 16. členu Zakona o agrarni reformi tudi dodeljevali zemljišča v upravljanje s pripisom prejšnjega lastnika.

7. Fond obsega tudi zemljiški sklad agrarne reforme, blagajniško poslovanje, prodajo inventarja, razna poročila in potrdila.

8. V fondu se nahajajo še razna poročila o odhodu kolonistov v Vojvodino in Apaško dolino.

9. V fondu je tudi seznam razlaščenih oseb bivših italijanskih družb in posestev oseb, ki so ob priključitvi Primorske k Jugoslaviji pobegnile v Italijo.

OPOMBE

1. Ur. list SNOS in NVS, št. 62-396/45. — 2. Pomen Zakona o agrarni reformi. AS, Ministrstvo za kmetijstvo, Agrarna reforma, splošne zadeve. — 3. LRS, MK, Prevzem zaplenjenih zemljiških posestev in inventarja od Uprave narodne imovine, Ljubljana, 8.3.1946, AS, MK Agrarna reforma, splošne zadeve. — 4. Uradni list SNOS in NVS, št. 7 - 28/46. — 5. Uradni list LRS, 1948, št. 10-76. — 6. LRS, MK, Zaplenjena premoženja, likvidacija, obveznosti in terjatev, Ljubljana, 9.6.1949, AS, MK, Agrarna reforma, splošne zadeve. — 7. Uradni list SNOS in NVS, št. 62 - 397/45. — 8. NVS, MK, Izločitev zemljišč iz zemljiškega sklada po 11. členu zveznega

3000

OKRAJNA ZAPLEMBENA KOMISIJA¹⁾
 v Kočevju
 Dopr št 94/46

KOMISIJA ZA UPRAVO NARODNE IMOVINE
 Določo 14. II. 1946

Priloga št.	Priloga št.
	16307/28

zaplembena komisija v Kočevju

je na osnovi čl. 1 točka 1 in 2 Odloka AVNOJ-a z dne 21. novembra 1946 o prehodu suverfnosti vege imetje v državno last izdala proti ~~nemški skupnosti~~ državljano nemškega Reicha — ~~MSK~~ ~~nemški skupnosti~~ **Knezu Karlu Adolfu Auerpergu** iz **Goldeka, nemškega državljanu, nemške narodnosti, po poklicu aristokrat in velegozpod**

naslednjo

ODLOČBA

Pravomočno rešeno z rešitvijo
 Odborja za upravo - Obrazl. Z. K.
 Nov. mest. št. 74/46
 od 16/2 1946

I. Vse imetje nemškega Reicha, nahajajoče se v
 ali kjer koli v območju D. F. J. je prešlo v državno last²⁾

II. Vse imetje³⁾
Kneza Karla Auerperga, aristokrata, nemškega gozpodarja iz Goldeka, nemškega državljanu nemške narodnosti

nehajajoče se v **okraju Kočevje**
 ali kjer koli v območju D. F. J. je prešlo v državno last

III. Odreja se vprašanje zaplembe v prid države v javnih knjigah:

a) v zemljiški knjigi pri okrajnih narodnih sodiščih **Kočevje vlog. št. 227 k.o. Brig k.o. Žukova gora, 26 k.o. Golobinjak, 306, 326 k.o. Gostenič, 177 k.o. Hrib, 728 k.o. Kočevje, 403 k.o. Koberjari, 281, 291 k.o. Koče, 329 k.o. Koševska reka, k.o. Koprivnik, 485 k.o. Lipič, 32, 31, k.o. Mladič, 290 k.o. Novi lasi, 130 k.o. Rušenov, 245 k.o. Sečedal, 756 k.o. Št. ri log, 1058 k.o. Št. ra oarkev, 155 k.o. Tpolnji log in Zil k.o. Určarice, in Ne 283 k.o. Zaškevee.**

IV. Proti tej odločbi je dopustna pritožba v roku o mih dni po dostavitvi, in sicer na Okrožno, odnosno Federalno zaplembeno komisijo, ki ju je vložiti pameno pri podpisani komisiji⁴⁾

1) Neuporabno je črtati.
 2) Navedeni je imje, priimek, poklic, rojstni podatki, državljanstvo, narodnost, tadnje in sedanje bivalne prizadejave.
 3) Od Okrajne komisije gre pritožba na Okrožno, od sicer na Federalno zaplembeno komisijo.

zakona o agrarni reformi, AS, MK, Agrarna reforma. splošne zadeve.

ZUSAMMENFASSUNG

Das Ministerium für Landwirtschaft der Volksrepublik Slowenien 1945 – 1951, Agrarreformabteilung

Zarko Štrunbl

Im Rahmen des Ministeriums für Landwirtschaft 1945 – 1951 waren im Jahre 1946 die Kreis- und Bezirkskom-

missionen für Agrarreform tätig, außer im Slowenischen Küstenland, wo sie wegen spezieller Verhältnisse erst im Jahre 1948 zu wirken begannen. Da das Schriftgut völlig ungeordnet war und sich in verschiedenen Faszikeln befand, so daß kein Übersicht darüber möglich war und es wegen der Besonderheit schwer das Ordnungssystem festzusetzen war, wurde das Schriftgut nach den Ortskommissionen und der Ab- Ordnung der Enteigneten geordnet. Im Bestand befinden sich die Grundent-eignungen betreffende Entschlüsse der Bezirks- und Kreis-kommissionen, Beschwerden, Grundverteilung unter die interessierten usw.

Gradivo o agrarni reformi in kolonizaciji v fondu Ministrstva za finance

Marjan Zupančič

Po zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji (Ur.l.DEJ, št.64/45, Ur.l.FLRJ, št. 24/46, 101/47, 105/48, 21/56, 55/57 in Ur.l.SFRJ, št.10/65) oziroma po republiškem zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji (Ur.l.LRS, št. 62/45, 30/46, 10/48, 17/58, 17/59, 18/61 in Ur.l.SRS, št. 22/65), ki sta uresničevala 19. člen Ustave FLRJ iz leta 1946 so bila razlaščena:

1. veleposestva
2. zemljiška posestva bank, podjetij, delniških družb in drugih zasebnih pravnih oseb,
3. zemljiška posestva cerkva, samostanov, verskih in drugih ustanov,
4. zemljiška posestva, ki so med vojno iz kateregakoli razloga ostala brez lastnika in brez pravnega naslednika,
5. presežek zemljiških posestev nekmetov, ki niso veleposestniki (nad 3 ha obdelovalne zemlje oziroma 5 ha gozda),
6. presežek kmečkih posestev nad 20 do 35 ha obdelovalne zemlje in nad 10 do 25 ha gozda, tako da skupna obdelovalna površina obdelovalne zemlje in gozda ne presega 45 ha.

Razlaščeni gozdovi so postali praviloma družbena lastnina in so ostali do danes, ostala kmetijska zemljišča pa so po pogojih zakona prešla v poseben zemljiški sklad, iz katerega se je zemlja dodeljevala agrarnim interesentom, ki niso imeli zemlje ali pa so je imeli malo. Zemlja je bila dodeljena tudi raznim državnim posestvom, zadrugam, JLA itd.

Zemljiška posestva, našeta pod točkami 1-4, so bila razlaščena brez odškodnine, za razlaščeni presežek kmetov in nekmetov pod točkama 5 in 6 pa bi morala biti plačana odškodnina v višini enoletnega donosa na hektar. Republiški zakon o agrarni reformi in kolonizaciji je omenjeni odškodninski predpis zveznega zakona ponovil, dodal pa le, da bo način ugotavljanja donosa predpisal minister za kmetijstvo. Republiški upravni organ za kmetijstvo takega predpisa ni nikdar izdal, tako je ostalo danes tako aktualno vprašanje odškodnine za razlaščeni presežek zemljišč odprto. Odškodnina upravičen-

cem ni bila nikdar izplačana. Z uveljavitvijo zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur.l.SRS, št.26/73) sta med drugimi določbami republiškega zakona o agrarni reformi in kolonizaciji prenehali veljati tudi določbi 11. in 12. člena tako, da republiških predpisov o odškodnini za razlaščene presežke zemljišč po agrarni reformi kmetov in nekmetov sedaj ni.

Arhiv Republike Slovenije je prevzel serijo Agrarna reforma in nacionalizacija v okviru fonda ministrstva za finance leta 1988 in časovno obsega leta od 1946 do 1961. Gradiva je za 168 tehničnih enot oziroma okrog 20 tekočih metrov. Poleg gradiva o agrarni reformi najdemo v tej seriji tudi gradivo o prenosu nepremičnin, arondacijah, melioracijah, agrarnih skupnostih, razlastitvah na podlagi popravljenega zakona o razlastitvi gospodarskih podjetij, last tujih državljanov (Ur.l.FLRJ, št. 35/48) in uredbe o prenosu nepremičnin, last tujih državljanov, ki so bile nacionalizirane (Ur.l.FLRJ, št. 53/48). Omenjeno gradivo v Arhivu Republike Slovenije še ni strokovno obdelano, imamo pa zelo dober prevzemni zapisnik, ki je bil narejen ob prevzemu.

Kot je znano, je agrarno reformo v naši republiki izvajalo Ministrstvo za kmetijstvo ter okrajne in okrožne komisije za agrarno reformo. Gradivo v tej seriji je nastajalo v okviru več državnih organov od leta 1946 do 1961. V začetku je bilo to Ministrstvo za kmetijstvo, nato Glavna uprava za kmetijstvo, Gospodarski svet, Državni sekretariat za gospodarstvo, Državni sekretariat za občno upravo in proračun, od leta 1956 dalje pa Ministrstvo za finance. Zaradi različnih vzrokov je prišlo do delitve gradiva. Glavni vzrok za kasnejšo delitev omenjenega gradiva je predvsem praktične narave. Gradivo, ki se je nanašalo na premoženjske zadeve in spremembo letel, so prevzemali tisti državni organi, ki so reševali te zadeve.

V okviru Ministrstva za kmetijstvo je bil septembra 1945 ustanovljen Odsek za agrarno reformo, ki je v okviru omenjenega ministrstva vodil zadeve, ki so se tikale agrarne reforme in kolonizacije. Kasne-